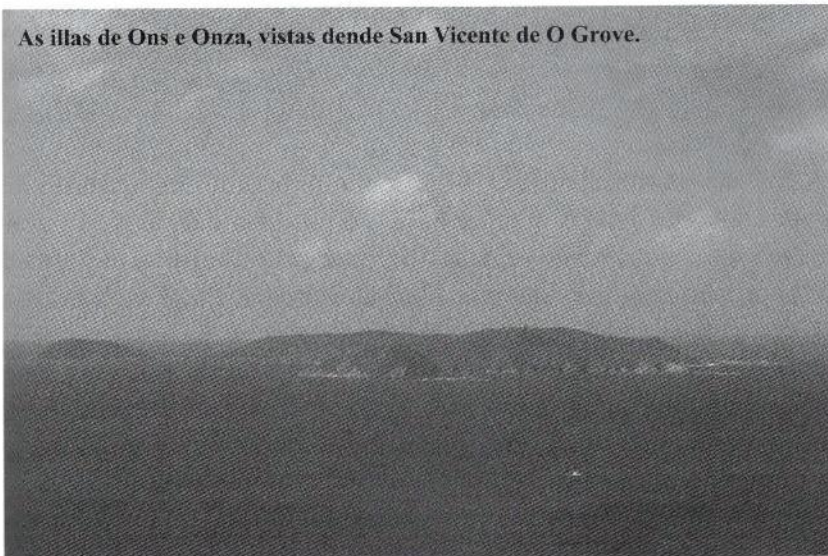

Expediente de inventario e venda da madeira aparecida aboiano nas Illas Ons en 1876

Por: Belarmino Barreiro Rosales

O día 30 de abril de 1876 arribaron aboiano en Ons unha serie de paus, posiblemente caídos ó mar da mercadoría dun barco cargueiro que os transportaba o que levou a instrución por parte da Facenda estatal dun expediente administrativo no que se viron involucradas varias administracións como a local, a de mariña e a de Rendas nacionais na posterior poxa. O documento conservado no arquivo municipal de Bueu relativo ás súas actuacións no asunto e que aquí se reproduce, amais de falarnos dos personaxes involucrados no momento (autoridades, alcalde de barrio ou pedáneo da Illa, encargado da fábrica de salga ou almacén, o fomentador, o *rematante da subhasta*, o torreiro do faro ...) provócame unha reflexión sostida no tempo ata hoxe: a ausencia física da administración municipal na propia Illa. Isto é, a razón de ser de todo

As illas de Ons e Onza, vistas dende San Vicente de O Grove.

concello é a poboación e mailo territorio. Bueu como termo municipal ten a honra de contar como singularidade, cunha parte insular na súa demarcación como son as xentes e mailas Illas de Ons e Onza, pórtico de entrada da ruta marítimo xacobeá xunto con Sálvora. Coma no seu momento ocorreu, tamén coas parroquias de Aldán e Hío, parece que ás autoridades locais fora máis unha carga que un tesouro, pois a presenza institucional na Illas cóntase cos dedos dunha man. Poida que en todo o século XIX a única vez que un Alcalde de Bueu pisara Ons no exercicio do seu cargo fora esta que aquí se reproduce “obrigado” pola Facenda provincial do Estado en beneficio da mesma. E a isto me refiro con “en beneficio de”. Lembro que no ano de 2004 tiven a proposta de celebración dunha sesión plenaria da Corporación Municipal na Illa

de Ons, nacida no ano 2002 polos feitos acaecidos do naufraxio do buque Prestige e as posteriores visitas de diversas autoridades entre elas a do propio Rei e mailo Príncipe de Asturias, hoxe Felipe VI. Alguén opinaría hoxe sobre se Aldán e Hío son unha carga para Cangas ou as Illas Cíes para Vigo?. Aínda hoxe Bueu ignora o que Ons ten por agardarlle.

Ó timbre, selo da Axudantía militar de Mariña de Sanxenxo /

O Sr. Administrador de Facenda da provincia de Pontevedra en oficio do 3 do actual, dime o seguinte: “Contestando ó seu atento oficio de data 1º do actual debo manifestar a Vde. toda vez que nesa localidade non existe Admón. de Aduanas nin de Rendas, é a autoridade local a designada para intervir no depósito dos efectos arrolados polo mar na praia da Lanzada debendo conservar no seu poder un inventario de ditos efectos, remitindo copia a esta oficina autorizada en forma; e Vde. pola súa parte dar coñecemento a dita autoridade e a esta Administración do resultado do expediente que a Vostede compete instruír, tan logo como estea rematado para asegurar os lexítimos dereitos que á Facenda correspondan”. E tendo que

COLABORA:

XUNTA DE GALICIA

CONSELLERÍA DE CULTURA, EDUCACIÓN
E ORDENACIÓN UNIVERSITARIA

proceder ó depósito de varias pezas de cedro e “pinavete” arrastrados polo mar na Illa de Ons pertencente a ese distrito, hei de merecer a Vde. sírvase dicirme con anticipación o día que proceda pasar á dita Illa para proceder ó referido depósito, ou noutro caso, designar o delegado da súa autoridade con quen deba entenderme.

Deus que a Vde, ms as. Sanxenxo, xullo 6 de 1876. Asinado Manuel Ramón Amado para Sr. Alcalde constitucional do distrito de Bueu.

Providencia / para que pida ter efecto o depósito dos toros ou pezas de cedro e “pinabete” que con intervención desta Alcaldía mándase facer pola Admón. económica da provincia, segundo resulta da anterior comunicación protesta o proveedor constituírse na Illa de Ons onde ditos toros foron tirados, o próximo día luns 17 do corrente e hora o máis cedo da súa mañá participándose así por medio de oficio ó Sr. Axudante de Mariña de Sanxenxo a fin de que á súa vez se presente na citada Illa dito día con tal obxecto. Determinouno e asina o Sr. Alcalde deste distrito D. Manuel González Pla, en Bueu a once de xullo de mil oitocentos setenta e seis. Sinaturas de Manuel González Pla e Nicolás María Seijo Rego, secretario.

Razón / Éa de que en cumprimento da anterior providencia formouse e dirixiu con data de hoxe ó Sr. Axudante de Sanxenxo a comunicación de que aquela trata de que eu, secretario certifico en Bueu a once de xullo de mil oitocentos setenta e seis. Seijo, secretario.

Ó timbre, selo da Axudantía militar de Mariña de Sanxenxo /

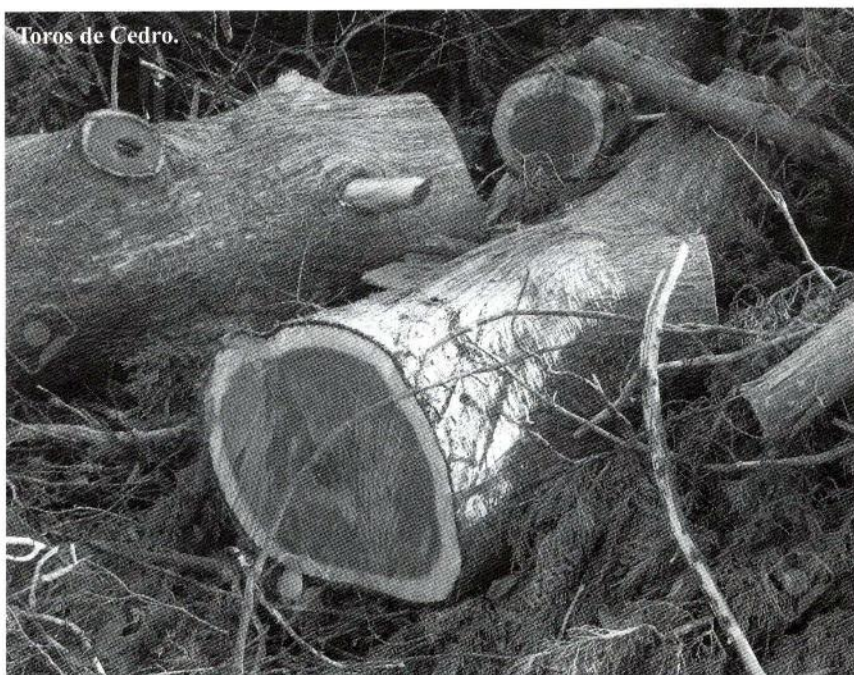
Foime entregada a súa comunicación do día de onte coa que me atopo conforme e o día 17 do actual constituireime na Illa de Ons a non impedilo causa moi poderosa. Deus garde a Vde. moi atentamente. Sanxenxo 12 de xullo de 1876. Asinado Manuel Ramón Amado para Sr. Alcalde constitucional do distrito de Bueu.

Auto / O precedente oficio únase ós antecedentes da súa razón e respecto á conformidade do Sr. Axudante de Sanxenxo, facilítese a correspondente embarcación por conta dos fondos municipais sen o prexuízo debido para poder trasladarse a Alcaldía á Illa de Ons o inmediato día dezasete do actual. Provéoo e asina o Sr. Alcalde deste distrito D. Manuel González Pla en Bueu a catorce de xullo de mil oitocentos oitenta e seis. Sinaturas de Manuel González Pla e Nicolás María Seijo Rego, secretario.

Dilixencia de Inventario / Na Illa de Ons, dependente da parroquia de Beluso, distrito municipal de Bueu a dezasete de xullo de 1876 o Sr. Alcalde do mesmo, D. Manuel González Pla asistido do infraescrito secretario, D. Nicolás María Seijo, desexoso de dar cumprimento ó prescrito pola Admón. económica da provincia con data tres do corrente, dispuxo trasladarse a este punto con obxecto de intervir na formación do inventario dos efectos traídos polo mar en aquela e por comunicación constituído tamén nela o Sr. Axudante de Mariña do distrito de Sanxenxo, D. Manuel Ramón Amado que entende na instrución do correspondente expediente procedeuse á confección de aquel. dos que os traballos deron o resultado seguinte:

- 1.- Un toro de cedro dun metro e noventa centímetros de longo cincuenta e seis centímetros de ancho e corenta e tres de espesor, a que fora taxada en corenta pesetas.
- 2.- Outro de cedro dun metro setenta e seis cm. de longo cincuenta cm. de ancho nunha cabeza e corenta e oito de ancho e corenta e seis cm de espesor fora taxada en corenta pesetas.
- 3.- Outro de cedro dun metro noventa e cinco cm de longo, trinta e seis cm de ancho, trinta e seis de espesor nunha cabeza e trinta na outra da que a diferenza provén dunha falta que ten nun costado procedente do golpe contra as pedras, a que fora taxada en vinte e cinco pesetas.
- 4.- Outro de cedro dun metro oitenta e cinco cm de longo, trinta e oito cm de ancho nunha cabeza e seis na outra e trinta e dous de espesor a que fora taxada en trinta pesetas.

Toros de Cedro.

5.- Outro de cedro, rachado e fendido de dous metros corenta e oito cm de longo, corenta e cinco cm de ancho, trinta e cinco de espesor nunha cabeza e trinta e oito na outra, a que fora taxada en cincuenta pesetas das que as fendeduras e estelas proveñen do envorcado dado volta do carro ó conducila ó depósito por efecto das pendentes da Illa.

6.- Outro de cedro de tres metros dez centímetros de longo, trinta e seis cm de ancho nunha cabeza e cinco na outra, trinta e seis de espesor nunha cabeza e trinta e catro noutra que fora taxada en trinta e cinco pesetas.

Pinabetes. Foto: www.publinews.gt

7.- Outro de "pinabete" picado da broma de dous metros setenta e cinco cm de longo, trinta cm de ancho e vinte e oito en cadro que foi taxado en sete pesetas.

8.- Outro de pinabete picado da broma de dous metros setenta e cinco cm de longo, vinte e oito cm de ancho en cadro, fora taxado en seis pesetas

9.- Outro de pinabete picado da broma de dous metros corenta cm de longo, trinta cm de ancho e vinte e oito de espesor, taxado en oito pesetas

10.- Outro de pinabete picado da broma de tres metros de longo, vinte e oito cm de ancho e vinte e sete de espesor, taxado en dez pesetas.

11- Outro de cedro de dous metros cincuenta e catro cm de longo, trinta e oito cm de ancho nunha cabeza, corenta na outra, trinta e cinco de espesor nunha cabeza e trinta e oito na outra que fora taxado en trinta e cinco pesetas.

12- Outro de cedro de dous metros corenta e oito cm de longo. corenta e seis cm de ancho nunha cabeza, corenta e cinco de espesor, corenta e oito de ancho na outra e corenta e dous de espesor taxado en corenta pesetas.

13.- Outro de cedro de dous metros setenta e cinco cm de longo, cincuenta cm de ancho e corenta e oito de espesor, taxado en sesenta pesetas.

14.- Outro de cedro dun metro setenta e cinco cm de longo, corenta e dous cm de ancho e corenta de espesor, taxado en vinte e cinco pesetas.

15.- Outro de cedro dun metro noventa cm de longo, corenta e catro cm de ancho nunha cabeza, corenta e seis na outra e catro de espesor, que fora taxado en trinta e cinco pesetas.

Son os únicos efectos que como existentes na predita Illa foron inventariados pola Axudantía de mariña, os cales despois de recollidos no almacén ou establecemento salazonario (sic) que manipula D. Antonio Córdova (sic), foron postos baixo o coidado e custodia do Depositario Manuel Vidal encargado da fábrica por ausencia do seu principal que se constituíu responsable da súa presentación sen prexuízo das xestións do seu principal. E ós fins que importen, despois de ter dado as ordes máis terminantes ó Alcalde de barrio da referida Illa para prestar auxilio que con motivo dos toros de percha poidan demandárselle pola autoridade de mariña e os seus subalternos, asina o Sr. Alcalde o presente inventario do que dispón se remita copia ó Sr. Administrador Xefe da provincia, de todo o que eu, secretario, certifico. Asinado Manuel González Pla e Nicolás María Seijo, secretario.

En 20 do propio mes remitiuse copia da anterior dilixencia de inventario ó Sr. Administrador da provincia.

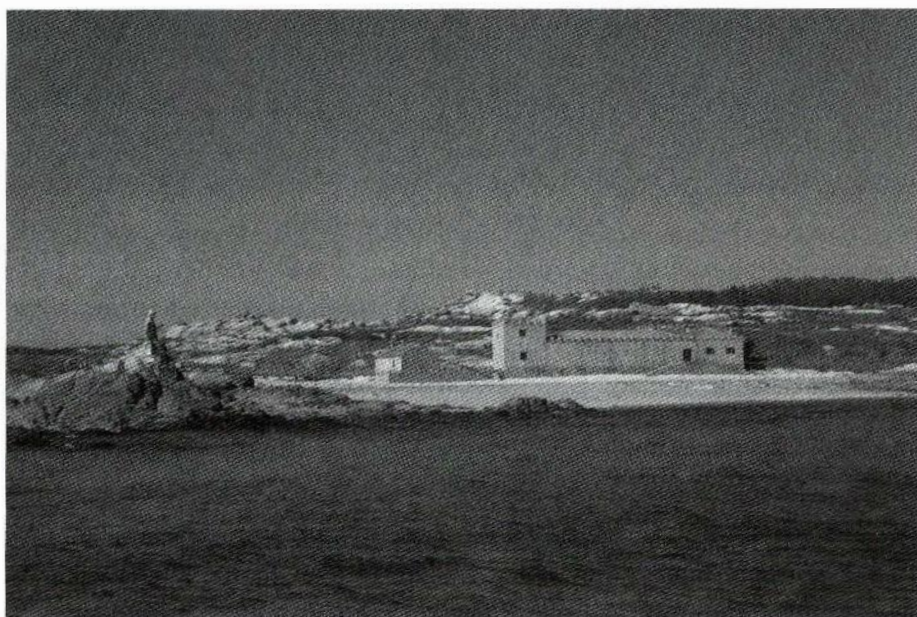
Axudantía de Mariña de Sanxenxo / Inventario dos once toros de cedro e catro de "pinavete" que arrastrou o mar na illa de Ons o 30 de abril e primeiro de maio últimos que se atopan depositados en dita illa no almacén de Don Antonio Córdova (sic) e dos que se fai entrega ó Sr. Alcalde de Bueu como representante da Facenda. (*Segue a mesma relación transcrita en distinta orde*). Illa de Ons a tres de novembro de mil oitocentos setenta e seis. O Axudante de mariña. Selado

Ó timbre, selo da Axudantía militar de Mariña de Sanxenxo/ Tendo disposto pola superioridade a entrega dos toros de cedro e pinavete arrastrados polo mar neste distrito, ó representante da Facenda baixo inventario, espero me manifeste Vde o día que pode pasar á illa de Ons para facerse cargo dos que se atopan depositados coa súa intervención no Almacén de D. Antonio Córdova. Deus que a Vde. ms. as., Sanxenxo 4 de outubro de 1876. Asinado Manuel Ramón Amado para Sr. Alcalde Constitucional do distrito de Bueu.

Ó timbre, selo de rendas nacionais da provincia de Pontevedra / Téndose satisfeito o imposto das madeiras que á marxe se expresan (quinze toros de cedro e pinavete subhastados o 19 de xaneiro último que se atopan depositados no almacén do Sr. Córdoba na Illa de Ons), sívase Vde dispor sexan entregadas a Don Antonio Córdoba e Moar, unha vez nada se adebeda á Facenda polo importe do remate das mesmas. Deus que a Vde ms.ans. Pontevedra xuño 14 de 1877. Asinado Robustiano Paz para Sr. Alcalde de Bueu.

Ó timbre, selo de rendas nacionais da provincia de Pontevedra / O comunicado que subscribe, enterado da comunicación de Vde, data 24 de xuño último, debe manifestarlle: que por virtude de orde da Administración económica desta provincia procedeu á venda das perchas que rematou Don Ramón Murientes o día 19 de xaneiro último segundo anuncio do boletín de rendas número do día 19 de decembro de 1876. Que non cre esta oficina de intervención algunha da entrega das perchas ó Axudante de mariña de Sanxenxo, pois tendo disposto a Facenda Civil a venda das mesmas debeu ter procedido antes á entrega de aquelas pola autoridade de mariña e neste caso non ten xa nada que ver dita autoridade coa súa entrega. E que se o torreiro D. Manuel Estévez e outros da Illa crense con dereito ó aboamento da súa parte de gastos de salvamento, poden facer as reclamacións á Administración económica da provincia quen resolverá o procedente, pero nunca impedir a entrega duns efectos que se atopan pagados ó Estado e que o rematante ten dereito a recoller. Deus que a Vde. ms as. Pontevedra, xullo 2 de 1877. Asinado Robustiano Paz para Sr. Alcalde de Bueu.

(Carta) / Sr. D. Nicolás María Seijo (*Secretario xeral do Concello de Bueu*). Vigo xullo 14 de 1877. Moi Sr. meu e estimado amigo: rogo a Vde se sirva dicirme se por esa Alcaldía expediuse a orde ó Pedáneo da Illa de Ons para a entrega dos troncos de perchas que rematei á Facenda. Non sei ata que punto puido retrasarse dita orde, pois vai facer un mes, con visible prexuízo do rematante. Sabe Vde. o aprecio seu sempre afmo. ans. L.B.J.M. Asinado Antonio Córdoba e Moar.

Pazo e serea na Illa de Sálvora á entrada da ría Arousa.

Ó timbre, selo de rendas nacionais da provincia de Pontevedra / Parece que esa Alcaldía nambergantes, da contestación dada en 2 do corrente sobre a entrega das perchas a D. Antonio Córdoba, dubida aínda se a entrega ha de facerse a D. Ramón Murientes, desta veciñanza ou ó expresado Sr. Córdoba; Don Ramón Murientes foi o verdadeiro rematante, pero como antes de facer o pagamento cedeunas ó Don Antonio Córdoba, segundo debidamente consta na Administración económica desta provincia; ó dito Sr. Córdoba ou persoa que este autorice é a quen hai que facer a entrega daqueles toros e non deter nin un momento máis a realización desta entrega que vén a recaer en desprestixio da boa administración. Deus que a Vde.ms as. Pontevedra a xullo 16 de 1877. Asinado Robustiano Paz para Sr. Alcalde de Bueu. *Nota á marxe/ Deuse orde ó Alcalde de barrio de Ons en 20 de xullo de 1877 para que o depositario Manuel Vidal entregue a D. Antonio Córdoba ós 15 toros de cedro e pinavete.*

(Recibo) / Segundo as disposicións dadas polo Alcalde de Bueu para que se entregaran as perchas que existían na fábrica de sardiñas desta Illa a Don Antonio Córdoba, eu como o seu representante dou este recibo ó alcalde pedáneo de ter recibido quince toros de percha de cedro e pinabete. E para que conste dou este e por non saber asinar faino ó seu rogo D. Marcelino L. Casariego. Illa de Ons 4 de outubro de 1877. A rogo de José María Giráldez, asina Marcelino L. Casariego.